

מסורת הש"ס

לפני אידיהן פרק ראשון עבודה זרה

פז.

עין משפט
נר מצוה

עַד אַ מִי פֿ"ט מַהֲלִי
עֲבֹדַת כּוֹכָבִים הִלְכָּה
ח וּפִי"ב מַהֲלִי רוֹאֵת הִלְכִי
יב סָמָא לֵאמֹר מֵה טוֹר ש"ע
י"ד סִי קִנְאָה סִעִי ה':
עָה ב מִי שֶׁם הִלְכָּה ט
וּפִי"ב מַהֲלִי רוֹאֵת
הִלְכָּה יג טוֹר ש"ע שֶׁם
סִעִי ו':

עו ב' מ"י פ"כ מהל' שבת
הלכה ד':
עו ד' מ"י פ"ט מהל'
עבודת כוכבים הלכה
ח ופ"ב הל' רואה הל' יב
סמ"ג הל' מה טעם טו
ע"ה ס' קנא סעף ה'
ע"ה מ"י פ"ט מהל'
עבודת כוכבים הל'
יא סמג ש"ס טור ש"ע י"ד
ס' קמג סעף ג':
ע"ה מ"י פ"ד מהל'
מאכלות אסורות
הלכה יד סמג הל' קלג טור
ש"ע י"ד ס' ח סעף א':

רבינו חננאל

ויש אומרים מוכרין להן
 תריסין. אמר רב נחמן
 אמר רבה בר אבבה
 והלכתא כיש אומרים מאי
 שטמא רב שלום זינייהו
 מעיקר עקרי. (הא דאמר
 אין מוכרין להן תריסין
 ויש אומרים מוכרין להן
 תריסין אמר רב נחמן אמר
 רבה בר אבבה הלכתא כיש
 אומרים.) מ"ט ששותול
 ברזל אוקימנא בפרולא
 הינדואה. והאידינא
 דומבינין לפרסאי משום
 דאגנו עילוראן. וכל מוש
 אגנו מוכרין להן במה
 שגבוליהן וסיחין למיר
 וסחיהן. כל חיתיה מותר

בכסו. תניא בן בתירא
מלמד מפני עושהו ב'
מלמדה חזקין חייבין עליה
שטחא. פי' חזק עליו
ולבד אבל אינו עובד כוכבים
למלכה אחרת כרינא
ב' ואפי' ר' יהודה אסר
למרוס סוס לעבוד כוכבים
מפני שז' דברים אחד
שהרגו כסחופי' פ' יורה
ד' ושני' [נעדן]
כשמוקין מטחינו בריחין:
ו**ישלבי** שמוקין דבר
בריחין א' אמר ר' יוחנן
הלכה כבן בתירא ו'
אמר מתי כשבורה
שניה יכולת להתפרנסא
אז דאמר ר' של
יהודה חסדא שמואל של
בית ר' היו מקריבין שור
ש' טעם ביום ארץ. פי'
זה שטם מקריבין מנחה
היו נותנין לבית קיסר
מלשון תרגום מנחה
הקרבנה אבל ר'
לחקרבה לעבודת כוכבים
אז ואפי' חסר ר'
בין' כלומר מן שהיה
כדי שלא יהיו מקריבין

ומדריגות אותו ביום אידם
עצמו חל למחר. ועוד
השחיד שלא להדרינו להן
חי אלא שחוט. ואמין
ביקש רבי לבטל הדבר
ועשה מעט מעט. בשנה
אחת ביטל מלשלו חן
ביום אידם אלא למחר
ובשנה אחרת ביטל
מלשלו חי אלא שחוט
ובשנה אחרת ביטלו
לממרי: אמר רב אשי מר
ל זבדא בר תורא
דפסמטין לוי ומשהין
ועבד מלאכה כחרי תורי:
מתני' אין מוכרין להן
דוכן ואריות ולא כל דבר
הזכיר להן: **וגמ'** ומקש
ריב שרי באי שבור

לפרסאי דמננו עלין. ונראה דאין נמי שריין השתא למכור לעובדי כוכבים כלי זיין מהאי טעמא:

מַרְבִּיעֵינִי עָלֶיהָ וַיֹּדֶעַת. וְזָכַר נָמִי יָכוֹל לְהַרְצִיעוֹ עַל כֵּמָה נִקְצוֹת: **אֵלֶמָּה** לֹא מִקְבֵּלָת וּבֶרֶךְ. לֹא מִשּׁוּם

דאסער טריפה איז נולדת דזפרק אלס
טריפות (חולין דף י"ז:) צוויי למימער לר'
יהודה יולדת אלל דלל מקצלת זכר
וכדמשמע לעלל מללל קאלמר אלמל
דלל ילדל * אלא תורת בהמה
גסה מלי היא. קסה למלל דליל ליה
חי נושא את עצמו צעופות כרצנן וי"ל
מדלסער רבי משוס תורת כלי זיין
משמע דלפילו המיוחד לרביצת אלס
דמודו כ"ע דחי נושא את עצמו ואל"כ
תורת צהמה גסה מלי היא וג' מחלוקות
דצבר: אכל הא דמי משהי ליה
אחי אכל אכלא. מיינה ל"ל הא
טעמל מילוק ליה משוס דלי משהי
ליה לפיטוס אחי למימער כחוש מכרו
לו כי היכי דגורי רצנן צעצורה דלל
לימי למימער שלימה מכרה לו וי"ל
דודלי צעצורה יס לגזור דייון דרצנן
אית להו מרביעין עליה זכר אל"כ
משהי לו זמן מרובה אלל צלן מועט
לפיטוס לית לן למימער אלל טעמל
דחוי למללסה: אכל הא דרשמישה
קאי. ללו דוקל נקט הא דהא צתס
שורים גופייהו אמרינן לימור לשמיטה
וצניהו אלל להכי נקט הכי דלמל
לאפוקי צהמה גסה דמתני' דמיירי
צצהמה טמאה נקט הכי אלל צצהמה
טהורה תלינן צשמיטה ואל"כ דתס
שורים נמי לרדיא זצני:

לא אלא בשבורה דלא
ל הא דכי משהי ליה אתי לכלל מלאכה יאסור
לא קא אסרי התם אלא דסתמיה לאו לשחיטה קאי
חגיגה קאי אפילו רבנן שרו ת"ש דאמר רב יהודה
רבי היו מקריבין שור של פטם ביום אידם חסר
ייבין אותו היום אלא למחר חסר ד' ריבבן
י אלא שחוט חסר ד' ריבבן שאין מקריבין אותו
זשום דלמא אתי לשהויי וליטעמך שאין מקריבין
ד מאי טעמא אלא רבי מיעקר מילתא בעי וסבר
תא וכי משהי ליה בריא ועביד מלאכה אמר רב
בר תורא משהינן ליה ועביד על חד תרין:
ס דובין ואריות וכל דבר שיש בו נזק לרבים אין בונין
איצטדייא ובימה אבל בונין עמהם "בימוסאות ובית
פה שמעמידין בה עבודת כוכבים אסור לבנות:
רב חסדא ואמרי לה אמר רב חנן בר רבא אמר
כבהמה דקה לפירכוס אבל לא למכירה ואני אומר
הגו למכור מוכרין שלא למכור אין מוכרין תנן אין
ת ולא כל דבר שיש בו נזק לרבים טעמא דאית ביה
ה נזק לרבים שרי אמר רבה בר עולא בארי שבור
ואליבא

עזרה ולנו קורין אותו אלמבצ"א והיו עושין אותו לדחוף משם איש
בנות עמהם: **בַּיְמֵי־אֵיּוֹת** גרסינן. בָּיִן שְׁאִינוֹ לְאוֹרֵךְ עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים
וּמֵי־סִילֹאוֹת שֶׁל עֲבוֹדַי כּוֹכָבִים מוֹתְרִין וּמֵאֵי בַּיְמֹת צִיּוֹם שֶׁל אֶבֶן אֶחָד
יִדְקַע הֵן עֲשׂוּיִן עֲמוּקִין מֵאֵד וְהֵמִים נוֹפְלִין מִתַּחַת וְאִשִּׁים רֹחֲצִים
לִדְמוֹת אֶפְרֹדִיטָא צִיִּית הַמֶּרְחֵץ שֶׁלָּהֶן [פסוק מד:]: **גַּב' כְּסֶמֶת**
צִמָּה דָּקָה שֶׁפֶּטֶה יֵדָה אַחֵר שִׁחְתָּהּ וּלְכֹל הַחֲזִירָה אֵלֶּה **כְּסֶמֶת**
הָיָא כְּמֵתָה קוֹדֵם שִׁחְתָּה וּפְשִׁטוֹ יָד לְדָקָה אֵינֶה אֵלֶּה הַוּאֵת
סָא הֵיא וְכִסְרָה הֵכי מִפְּרָשׁ הָתֵם וְחִיָּה גִסָּה נִמִּי דְרַכָּה לִפְשִׁט
אֵלֶּה פֶּטֶה יֵדָה וְלֹא הַחֲזִירָה אֶסְרָה: **אֶבֶן לֹא נִמְרִירָה.**
ן: **הֵא.** אֵרִי דְלִית צִיָּה נִיזְקָא כְּגוֹן אֵרִי תַרְבוֹת שְׂרִי אֶלְמָא
שְׂבוֹר. הֵא דְקִתְנִי מִתְנִי דְאֵרִי תַרְבוֹת שְׂרִי צִבְרִי שְׂבוֹר:
וְאֵלֶּיָּה

אי אפשר בלא איבה: רדי שלים ויניסו. כשכלים עלי זימן במלחמה קטלי בתריסין: עששיות. חתיכות עבות שקורין מש"ש: דחלשי מיניסו. מחלישין אותן בקורנס עד שנעשו דקות ועושין מהן כלי זימן: אפילו מרי. פושיור": והליני. דולדור"א. לא מזין להו דחלשי

מִיִּיחָהוּ כְּלֵי זִינָן: **צְרוּרָא הִינְדוּאָה.**
 שֶׁל אֶרֶץ הַדָּוָה שְׁאִין עוֹשִׂין אֹתָהּ אֵלָּא
 לְכָלִי זִינָן: **דְּמַגְנִי עֵינֹוֹן.** נִלְחָמִים
 לְשֹׁמֵר הָעִיר וְחַת יוֹשְׁבֶיהָ: **שְׁאִינָה**
נִפְלָא לְהַסְרָפָאוֹת. וּמִקְלָמָה לְשִׁחְטָהּ
 זָנְנָה וְלֹא מִשְׁפָּחָה לִּיהָ חֲזִי לִיהָ
 יִשְׂרָאֵל צִי עוֹבֵד כּוֹכְבִּים דְּמִיפּוֹק
 חוֹרְבָה מִיִּינָה לְזִבּוּנֵי שְׁלִימָה: **וְהֵלָּא**
מַרְבִּיעִין עָלֶיהָ. וּמַשְׁחָה לָּהּ וּמֵאֵין דְּחִזִּי
 לָּהּ צִי עוֹבֵד כּוֹכְבִּים יִלְיָף מִינָה לְזִבּוּנֵי
 שְׁלִימָה: **לְנִשְׁתַּלְּוּ.** תִּשְׁתַּכְּרוּהָ דְלָא
 תַּלְדַּ לְעוֹלָם: **דְּקֵטִיל כְּסִיחוּפִיהָ.**
 גְּמַלְתֶּיהָ לְהַדּוּג צִידוֹ חַת הַנּוֹפְלִים
 בְּמַלְחָמָה. כִּיחוּפִיהָ מִכַּח יֵד צְנִמָּה
 וְחִיָּה קָרִי כִיחוּפָא שְׂמֵכָה כְּלָפִי מִטָּה
 כְּמוֹ כְּחוּפִי כְּכֹא (שַׁח דף סו.): **אֲדִנְטִי"ר**
צִנְטִי"ר: **תּוֹרַת צְנִמָּה גַּסָּה מֵאִי הִיא.**
 כְּלוּמַר אִיכוּר טַעַם מְכִירַת צְנִמָּה
 גַּסָּה מֵאִי הִיא הֵא לֹא עֲבִיד מַלְאָכָה
 דְּחִיב חֲטָאת דְּגִבּוּר מִשּׁוּם נְקִיּוּת:
מַטְחִינוּ בְּרִיחִים. וְאֵכָּז מַלְאָכָה הִיא:
שׁוֹר שֶׁל פֶּטֶם. שְׁפִיטָנוּ וּשְׁמָן מֵאֵד
 וְאִינוּ רָאוּ לְמַלְאָכָה: **מָהוּ.** לְמוֹכְרוֹ
 לְעוֹבֵד כּוֹכְבִּים: **אֵלָּא הֵא דְּחִי דְּחִי לְכָל**
מַלְאָכָה אֲסוּר. דְּמַשְׁחָה לִּיהָ וְחִזּוּ לִיהָ
 לְאַחַר זִמְנֵי בִידִיָּה. וְאֵע"ז דְּהַשְׁמָח לִיכָא
 לְמִישַׁח לְנִסְכּוּיָי מִיָּהוּ נִפְקָא מִינָה
 חוֹרְבָה לְמוֹכֵר שְׂאֵר שְׁוֹרִים לְעוֹבֵד
 כּוֹכְבִּים: **לֹאֻו לְשִׁחְטָהּ קִימָא.**

דכחושה ומשהו לה לגדל וולדות:
מקריבין. מס ודורון למלך: שור
של פטס. ועבודת בזיון היתה:
חיסר ד' ריבבן. הוואי ד' ריבואות
ממון לנפול שלק קריבואה ביוס אידס:
אלא בבעל. ולמיעקר פורחא מירבין:
וכי משהו לניה זריא ועבדי מלאכה:
אחפפא היא כלומר ואי משהו ליה
זריא חו למעבד מלאכה דקא בעית
למיסריה: זריא. מתחזק: זבדא.
פטס היה: זר טורא. שור שפטמורא
משהו ליה עד דכחיש: ועבדי על
חד סרין. בשווריס אחרים:

מתני' בסילקי. לשון טירה גבוהה
 היא כדאמר בסדר יומא' (דף כה.)
 לשכת הגוים כמין בסילקי גדולה היטה.
 ואם דנין בני ארס ומפילין אורו ומת:
 גדרוס. בנין אחד הוא לדון נפשות
 כמו שנים שעלו לגדרוס ב"ה (דף קי.):
אילטדייא. מקום שעושין שם
 (א) אילטדיית שור כמו שור האילטדין
 (ב"ק ג.) מנגח והורג אנשים ושחוק
 הוא להם: **צימא.** נמי כעין מנדל

קצר הוא וצבוה כדאמר במת' סוטה (דף מא.) צימה של עץ עושים לו להמיתו. ובכל אלה יש מוק לרבים וכדי שלא יתפש ישראל שם אסור (א) ומפרש לקמן בפרק רבי ישמעאל (דף נג.) וקורין לו אלטר דקדשתו ומקריב וצחים דהוי תשמיש דתשמיש לעצדות כוכבים: **ומרחלאות.** מלמעלה ע"ג הנקרים: **כיפה.** אריכול". דרך עובדי כוכבים להשקיע **דקה לפירכום.** כדאמר גבי צימה מסוכנת בשחיטת חולין (דף ק) דצימה מסוכנת היא ואינה מותרת עד שתפרכס ואם לא פרכס פש אצל גסה צין פשטה ולא כפפה בין כפפה ולא פשטה פי' יד בצוללת נפש הלכך שטח היה גסה מסוכנת ולא פרכס למיתלי במנהגה אלא כציהמה גסה היא ובכל מקום איז מיה גסה מוכרין להן קושיא לרב וסיעתא לרב חנו: בא

[illegible]

הגהות הב"ח

(א) גב' אמר דר אש. נ"ב
 גיטת הר"ן וע"ש א"ן
 דאמר דר אש. נ"ב
 (ג) רש"י ד"ה אלטנדיא
 וכו' איצטנדינן כמו שר
 אלטנדין שר שר שר
 מנגנ וסוגן אגש
 מרחוק ושקול: (א) ג"ש
 ציטוטות וכו' אש
 לעזר עזרת כוכב
 וקורין לו אלט"ר
 ומפשר לקמן בפ' ר'
 שמשאל אהרן קדמי
 ציטוטות וכו' עזר
 כוכב מותקין מאי
 מזבח ומלי ציטוט
 של אן אחת מזבח של
 אבנים הרבה ומתקין
 עולה עזר: נ"ב

לעזי רש"י

מש"ש [משי"ש].
ערימות.
פשוטו"ר [פשוטו"ר].
מפדר.
דולדווי"א [דולדווי"א].
מעצד [מעץ גרזן].
אדינטו"ר. להפיל.
אלמבר"א [אלמינבר"א].
בימה.
אלטי"ר. מזבח.
איוולדו"י.
וולד"ר. קמרן.

מוסף רע"י

שאינה יכולה
להתרפאות. ולעשות
מלאכה בשבת (בכורות ב:).

שיש בו ניוקא לרבים. אמר
אין מוכרין להן דובין